

Revo!

Tankar om den frihetliga socialismen och revolutionen

Arwid Lund

1999

Syndikalistiska ungdomsförbundet under 1990-talet

Det låg i luften. Runt om i landet började syndikalistiska ungdomsklubbar att återbildas under 1993. Oberoende av varandra dök de upp i Uppsala, Gävle och på Gotland...

Det låg i luften. 1980-talets ironier och cynismer— och tillfälligt ockuperade »frizoner« — till försvar mot yppiernas blinda framgångshets började så sakta ersättas av en mer offensiv inställning och radikal självmedvetenhet, när det nyliberala mörkret lägrade sig.

Det var allvar nu.

Åren strax före 1993 inleddes den nyliberala slakten av den socialdemokratiska »välfärdsstaten«. Det politiska målet att alla skulle ha arbete släpptes och inflationsbekämpning prioriterades på jobbets bekostnad, regeringen snabbvände i EU-frågan, offentligt ägda verksamheter utsattes för privat konkurrens eller såldes, ett kommunalt skattestopp infördes och ersättningsnivåerna i de sociala försäkringarna slutade att höjas eller sänktes rent av i stället. Snart skärptes också flyktingpolitiken och polisens metoder för att hantera de växande sociala problemen blev allt grövre.

Plötsligt hade Sverige mass-arbetslöshet. Plötsligt blev tiggare en helt vanlig syn i Stockholms tunnelbana. Inkomstklyftorna — klassklyftorna — fortsatte att öka. Kriget mot arbetarklassen skärptes.

Reaktionerna inom den frihetligt socialistiska rörelsen lät inte vänta på sig. Inom den syndikalistiska Sveriges arbetares centralorganisation (SAC) formerade sig en radikal grupp vid namn Folkmakt, som såg som sin uppgift att radikaliserade fackförningens socialistiska grund.

Och hos den yngre generationen anarkister växte behovet av att organisera sig som ett eget politiskt alternativ allt starkare. Ett fastare och mer kontinuerligt alternativ, som kunde samla de erfarenheter grupperna gjorde i kampen. VI var trötta på de anarkistiska och mer spontana smågrupperna som föddes och dog utan att lära sig av tidigare misstag. Vi var trötta på att alla sprang åt olika håll samtidigt. VI ville ha lite mer fokus och organisation i kampen. Och vi var trötta på det eviga navelskåderiet och den utpräglade livsstilism som präglade delar av dåtidens anarkiströrelse, varav de mest extrema varianterna verkade förespråka att man skulle ställa sig utanför samhället och helst bli självförsörjande bonde i något vedeldat kollektiv långt ute på vischan.

Det politiska alternativ som växte fram var Syndikalistiska ungdomsförbundet (SUF). Parollen var: Kriget har börjat! Slå tillbaka!

Den politiska beteckningen *syndikalistiskt* valdes till förbundet för att visa att vi sympatiserade med den revolutionära/anarkosyndikalistiska rörelsen och dess organisation SAC här i Sverige. Vi ville helt enkelt öka och bättra på kontakterna mellan aktionsgrupperna och SAC. Men också för att det behövdes ett frihetligt socialistiskt alternativ till de andra ungdomsförbunden på vänsterkanten.

Åren runt 1993 härjade också VAM, Vitt ariskt motstånd, och den unga anarkistiska rörelsen var tvungen att försvara sig. Det var inte längre mest frågan om internationell solidaritet och aktioner mot Shell utan om självförsvar. Den svenska antifascistiska rörelsen formerade sig i Antifascistisk aktion. Som på många orter, framför allt utanför de större städerna, till stor del bestod av samma aktivister som SUF.

Antifascismen var en självklarhet från början inom SUF.

Men SUF:s trådar går inte bara tillbaka till den hårdnande klasskampen och det antifascistiska motståndet. Allvaret hade slagit till även på en annan front.

Åren runt 1993 hade det i de större städerna börjat växa fram en anarkafeministisk rörelse, som en tydlig reaktion på det ytliga och kroppsfixerade åttiotalet med sina mycket starkt betonade könsroller. Rörelsen fick stor inspiration av Pia Laskars bok *Anarkafeminism*.

Feminismen var även den en självklarhet från början i SUF, även om den har visat sig svårare att införa i praktiken än i teorin.

SUF låg alltså i tiden när det bildades 1993.

Ändå tog det tid innan hjulen började snurra, trots mycket vilja och ett stort hjärta. Det saknades organisationsvana och det politiska perspektivet var fortfarande präglad av ett tänkande från de små aktionsgruppernas tid. Det gällde att krossa den lokala porraffären eller agera mot den lokala nazirörelsen. Inget fel i det, snarare ganska viktiga uppgifter, men den nödvändiga utblicken bortom den lokala gruppens horisont — uttryckt som viljan att bli många fler och som att samordna de olika klubbarnas kamp — saknades i många fall. Den nationella

samordningen fungerade dåligt och något gemensamt utåtriktat material fanns inte. VI var tvungna att lära oss allt från grunden. Själva.

På det tredje landsmötet, i Göteborg hösten 1994, antogs gemensamma principförklaringar och stadgar. Äntligen hade vi en uttalad grund att stå på. En grund som alla grupper som ansökte om medlemskap var tvungna att godkänna.

I början hölls landsmöten en gång i halvåret. I brist på inre organisation var det viktigt att mötas ofta. Formerna för landsmötena utvecklades långsamt. För att bättra på den sneda könsfördelningen uppmanade flera landsmöten klubbarna att använda sig av könskvotering till mötena, även om något bindande beslut aldrig togs i frågan, och separatistiska diskussioner hölls regelbundet på temat antisexism.

Detta eftersom det kan vara svårt att prata om sexism för både tjejer och killar när personer från det andra könet är närvarande. Men också för att killar har en tendens att ta över möten och inte låta tjejer komma till tals, vilket är extra katastrofalt när det gäller ett ämne där kvinnan i sista hand bara kan lita till sig själv för att nå sin befrielse. Men separatismen bör inte vara ett mål i sig, utan ett medel att ta till när det behövs. Den frihetliga socialismen måste kunna omfatta alla människor tillsammans.

Det dröjde innan motionskrivandet till landsmötena kom igång. Åtminstone en gång, våren 1995 i Stockholm, ledde det till att inga stadgeenliga beslut kunde tas.

Till slut lossnade det. VI började lämna sandlådan bakom oss.

Från och med slutet av 1995 började samordningsgruppens verksamhet att fungera ordentligt, med bland annat en kontinuerligt utkommande internbulletin. Och vid landsmötet i Falun våren 1996 klubbades motionen om att starta den utåtriktade tidningen *Direkt Aktion*.

En viktig detalj från samma möte var att nya frågor som kommit upp på landsmötet numera kunde skickas ut på omröstning i interntidningen *SUF-bulletinen*. Många beslut hade tidigare förhindrats av att dessa nya frågor inte hade diskuterats i förväg i klubbarna. Beslutsprocessen förenklades och snabbades på, samtidigt som det direktdemokratiska idealet fanns kvar.

Från 1996 fram tills i dag har trenden gått mot fler gemensamma beslut och effektiva beslut. På hösten 1996 beslutades i Borås att separera *SUF-bulletinen* från samordningsgruppen. Allt för att dela på ansvaret och sprida centrala funktioner så mycket som möjligt.

En internationell kommitté finns också sedan något år tillbaka och på landsmötet i januari 1999 bildades en propagandakommitté för att färdigställa gemensamt propagandamaterial för hela SUF.

1999 års landsmöte var speciellt på flera sätt. För första gången användes röstkort, rösträknare valdes, olika mötesordförande valdes och det fanns en arbetsordning för motionsbehandlingen. Precis när alla trodde att Folk rörelsesverige hade dragit sin sista suck, började vi lära oss det som var självklart för våra far- och morföräldrar.

Hela den här inre förvandlingsprocessen motsvaras av förändringar i SUF:s politiska och utåtriktade verksamhet. Om än inte på ett enhetligt sätt.

De första tre fyra åren präglades av en intensiv kamp mot nazisterna och vit makt-rörelsen, med gatukamp, demonstrationer och spridande av motpropaganda. Några olagliga aktioner utfördes dock aldrig i SUF:s namn. Trots det uppfattades vi som kontroversiella. En demonstration i Göteborg som anordnades av SUF och en exiliransk organisation slutade i kravaller 1993. SAC:s dåvarande arbetsutskott fick skrämselhicka och gick ut och tog avstånd ifrån oss. De litade mer på borgerliga medier än på oss. Det skadade kommunikationen organisationerna emellan ett tag.

Demonstrationer mot Ja till livet-rörelsen och kristna fundamentalister som Livets ord engagerade också en hel del folk, och antiporr-arbetet var intensivt med blockader och demonstrationer. Kvinnogrupper som diskuterade könsrollerna och strategier för hur man kan göra för att förändra dessa fanns i många klubbar. På vissa håll fanns det även antisexistiska nyansgrupper.

På den antikapitalistiska fronten hände däremot inte så jättemycket under dessa första år. Några tafatta försök till att bilda skolgrupper gjordes, men de rann ut i sanden. Mest bestod väl den socialistiska kampen i att över hela landet dra igång de syndikalistiska första maj-tågen igen. Om vi räknar in den antiimperialistiska kampen så fördes åtminstone lokala kampanjer mot Shells ekonomiska utplundring och miljöförstöring av Nigeria, och stödkampanjer för zapatisterna i Chiapas.

Även kampmässigt liknade vi alltså ganska länge den anarkistiska rörelse som vi sprungit fram ur, vilket kanske inte är så konstigt. Kampanjerna var alltid lokala och rörde saker som vi hade lätt att förstå och ta ställning till: fascister är dumma och porr är förnedrande. Militansen stod i centrum, helst så hård som möjligt. Då var det ett självklart val. Folk hade tröttnat på alla ord. Att det aldrig hände något.

Den politiska korrektheten stod högt i kurs. Kompromisslös kamp och hårda krav på att leva som vi lärde. Se ut på ett visst sätt, äta en viss sorts mat, vara på ett visst sätt. Saker som nyliberalismens breda attack mot arbetarklassen hade vi svårare att tackla praktiskt.

Trenden har sedan 1996 varit att försöka nå ut i större cirklar, till fler grupper av ungdomar. Fokus har ändrats. En förutsättning för att nå ut är att vi finns i och har betydelse i folks vardag – till exempel i skolan. Att vi lämnar våra källarlokalerna. Under de senaste tre åren har skolgrupper startats i Gävle, Uppsala, Enköping och Malmö, och två ungfackliga konferenser har hållits av SAC. Tyvärr har det visat sig svårare än väntat att hålla dem vid liv. Men skam den som ger sig. Vintern 1999 strejkade tusentals gymnasie-elever i Malmö. SUF-Malmö skolgrupp hade en representant i den gemensamma strejkkommitté som bildades.

En medvetenhet om nyttan av ödmjukhet och öppenhet gentemot de människor vi vill nå har också vuxit fram och ersatt de värsta formerna av »PK-press« som tidigare förekom (PK står för politisk korrekthet).

Sommaren 1998 lyckades vi med något helt nytt. En nationell kampanj. Och dessutom en lyckad sådan. SUF följde rasisten Ian Wachtmeister och hans *det nya partiet* över hela Sverige. På nästan tjugotalet platser skrek vi ut vårt hat mot hans människofientliga budskap. Själv sade han att det var det värsta han varit med om. Det nya partiets valkampanj kostade 14 miljoner kronor. För det fick partiet ynkliga 25.000 röster. SUF däremot bröt sin marginalisering. Vi inbjöds till TV för att diskutera saken med pajasen Ian men han fegade ur i sista sekund, vi fick sprida vårt budskap på *Aftonbladets* kultursida och beröm kom från alla möjliga håll, till exempel från radikala krafter i vänsterpartiet. Och vi fick sprida vårt budskap i alla lokaltidningar.

Expressens förre chefredaktör och liberalen Olle Wästberg satt dock i radion och sade att vi inkräktade på yttrandefriheten. Fast att vi bara använde oss av den!

Men viktigast var alla de lokala manifestationerna. På många håll skapade vi ett brett motstånd mot *det nya partiet*. Och viktigast av allt, på många håll skapade vi oss ett gott rykte hos folk, samtidigt som vi stärkte samhörigheten oss emellan.

Parallellt med »Ian-kampanjen« genomförde vi även en valkampanj inför 1998 års riksdagsval. Ja, du läste rätt. Men det var ingen vanlig valkampanj. Ingen vanlig antivalkampanj heller för den delen. Mottot var att det spelar mindre roll om du röstar eller om du röstvägrar, den verkliga kampen förs ändå på arbetsplatserna, skolorna och i bostadsområdena. »Du kan inte rösta bort Wallenberg« var parollen.

Och på den vägen är det. En nationell valbojkottskampanj mot EU-parlamentsvalet kommer att drivas sommaren 1999. Och tillsammans med SAC kommer SUF att kämpa för de arbetslösa situation. Lokala demonstrationer och ockupationer planeras inför en europeisk arbetslöshetsmarsch i Köln.

Självklart har vi renodlat trenden här. Ute i klubbarna fortsätter såväl den antifascistiska, antisexistiska och antiimperialistiska verksamheten från de första åren. Kanske på lite andra sätt, men ändå. Olika klubbar intresserar sig dessutom för olika saker och så vidare.

En viss kritik har riktats mot SUF för att vi håller på att bli för byråkratiska. Än så länge är nog de flesta ense om att det inte är något problem. Hittills har de gemensamma besluten snarare blivit både mer demokratiska och mer effektiva.

Men visst vi får aldrig glömma att det är den direkta aktionen, handlingen utan ombud, som är grunden i vår kamp. Mycket snack men liten verkstad är föga revolutionärt. Det enda vi säger är att handlingen gärna får vara genomtänkt och samordnad, då når den störst politisk effekt.

Parallellt med SUF:s politiska utveckling kan man också tala om en ideologisk förskjutning. Eller åtminstone upplever vi det så. Om från början en ganska okritisk inställning till militanta smågruppsaktioner var förhärskande inom förbundet, tänker i dag många i termer av masskamp. Om det i början – i åtminstone vissa klubbar – var nästan självklart att äta vegetariskt eller veganskt, finns i dag konsensus kring att matvanor och djurrättskamp inte bör spela någon roll inom SUF. Över huvud taget ligger tonvikten i dag mer på att förändra samhället än på att förändra sig själv. Och då krävs det mer av prioriteringar, analys och uttänkta handlingslinjer – utan att för den delen trassla in sig i alltför snåriga resonemang och glömma bort vikten av praktiskt handlande.

Fast egentligen fanns vi redan 1930...

1910 bildades den revolutionära syndikalistiska fackföreningen Sveriges arbetares centralorganisation, SAC, av missnöjda LO-medlemmar och ungsocialister som var trötta på toppstyrningen inom LO och samarbetet med Socialdemokratiska arbetarepartiet, SAP. Året innan hade en storstrejk sålts ut av LO-toppen. Genomsnittsåldern på medlemmarna i den nya organisationen var låg, runt 25 år. Så det tog ett tag innan frågan om en särskild ungdomsorganisering blev aktuell.

Det dröjde till slutet av tjugotalet. Ett årtionde som hade varit fullt av fackliga strider för det dagliga uppehållet. Den ideologiska debatten hade kommit i skymundan och ungdomar som ville diskutera politik kände sig inte så lockade av enbart den fackliga, grå vardagen.

Även om det fanns kritik inom SAC mot en separat ungdomsrörelse – den skulle kosta för mycket pengar och ta aktivister från det fackliga gräsrotsarbetet – så övervägde fördelarna även för huvudorganisationen. SAC var 1929 på väg att ge upp och åter uppgå i LO som en fackopposition. I sista sekund bestämde man sig för att fortsätta som självständig organisation, vilket innebar en ökad betoning på syndikalismen som en politisk och inte bara facklig rörelse. Ideologin blev viktigare. Framtiden blev viktigare. Ett ungdomsförbund blev viktigare.

I juni 1930 höll Sveriges syndikalistiska ungdomsförbund (SSUF) sin konstituerande kongress. 17 klubbar med 300 medlemmar hade sänt ombud. Som sin främsta uppgift såg de att skola arbetarungdomarna och genom intensiv propaganda rikta deras uppmärksamhet på »de ekonomiska faktorernas avgörande betydelse«.

SUF växte snabbt. 1930 hade organisationen 300 medlemmar, 1935 4.000. Under hela årtiondet var förbundets främsta medlemsvärvare de så kallade cykelpatrullerna. Det var SUF:are som cyklade Sverige runt för att hålla möten, sälja tidningar och sprida propaganda, sjunga och spela teater.

En bidragande orsak till medlemstillväxten var den 1933 startade tidningen Storm, som två år senare hade en upplaga på mellan 7.000 och 10.000 exemplar.

Utvecklingen är intressant om man jämför med dagens SUF. När vi återstartades 1993 var vi färre än tio klubbar. När Direkt Aktion startades 1996 var vi uppe i 16. I dag tre år senare närmar vi oss 40 klubbar.

Hoppas bara att likheterna slutar där. För underfyrtioalet hamnade det klassiska SUF i kräftgång. 1944 hade medlemsantalet i SUF minskat till 2.000 medlemmar i 102 klubbar. Och den nedåtgående utvecklingen fortsatte. En bidragande orsak var de splittringar som finska vinterkriget orsakade i förbundet. SUF:are som hade varit i Spanien och slagits mot fascisterna Franco och för den anarkosyndikalistiska sociala revolutionen, stack 1940 till Finland för att hjälpa till mot Stalins attacker i det första skedet av finska vinterkriget. En del SUF:are såväl som äldre i SAC menade emellertid att man skulle stå neutrala i kapitalistiska krig. De som åkte dit menade att man slagits mot fascisterna i Spanien, kunde man lika gärna slåss mot stalinisterna i Finland. I krigets sista skede gick Finland med hjälp av nazityska trupper till attack mot Sovjetunionen, vilket gjorde engagemang i Finland än mer suspekt.

Man försökte då och då att aktivera förbundet igen. Så sent som 1953 genomfördes en agitations- turné och en propagandafolder trycktes i 5 .000 exemplar. Men det hjälpte inte. Välfärdssamhället började byggas och det började bli vanligt att betrakta ideologierna som döda.

De sista uppgifterna om det klassiska SUF är daterade 1955.

Sedan var det tyst i nästan 40 år – välfärdsstatens period.

Det ligger förmodligen mer än en slump i detta. Syndikalismen bygger på arbetarnas direkta ansvar för klasskampen, och motsatte sig reformismens, den socialdemokratiska arbetarrörelsens, institutionalisering, kompromisser och samförstånd.

LO-fackens inriktning på kollektivavtal för grad visa lönehöjningar och kortare arbetstid, men utan ambitioner att ifrågasätta ägandet eller inflytandet över produktionen, tycktes också passa bättre i den produktionsform som blev dominerande efter andra världskriget: den långtgående arbetsdelningen i stela hierarkier, som vid fabrikenas löpande band. Det var i sektorer med större frihet för arbetarna, som i skogen och gruvorna, som syndikalismen förblev stark. Under den period när arbetarklassens reformistiska organisationer – politiska och fackliga – kunde skapa hade reella förbättringar genom stegvisa materiella framsteg, gick inte bara SAC kräftgång – det mer ideologiska ungdomsförbundet fann helt enkelt inget utrymme för revolutionär verksamhet under denna social demokratiska belägring.

Att SUF återuppstod under ett nittiotal präglad av en återgång till på många sätt trettiotalstänkande förhållanden i samhället och på arbetsmarknaden kan kanske – ses som ett förbudande om ett återuppsving för de syndikalistiska kampmetoderna i större omfattning.

Det Anarkistiska Biblioteket

Arwid Lund

Revo!

Tankar om den frihetliga socialismen och revolutionen

1999

Federativs förlag: Stockholm 1999

Detta är inte hela boken utan endast Inledningen (s.9-21) vilken berör SUFs historia. För den intresserade är det varmt välkomnat att hjälpa oss tillgängliggöra resten genom att skicka in.

sv.anarchistlibraries.net